

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ОНТОЛОГІЧНОГО ІНЖИНІРИНГУ

К.е.н. Н.О. Іванченко

Національний авіаційний університет
Україна, м. Київ
ivan730@ukr.net

Управління економічною безпекою підприємства це сукупність процесів, які пов'язані зі створенням, описом, моделюванням, розповсюдженням, обробкою, захистом і використанням інформації.

Існують різні підходи, моделі і мови опису даних і знань. Проте великої популярності останнім часом набувають онтології. Під визначення онтології підпадають багато понятійних структур: ієрархія класів в об'єктно-орієнтованому програмуванні, концептуальні карти (concept maps), семантичні мережі, і т. ін. Нам представляється, що можна ще ширше трактувати онтологію – наприклад, як сценарій або процес, як щось що структурує хаос.

Онтологія це структурна специфікація деякої предметної області, її формалізоване уявлення, яке включає словник (або імена) покажчиків термінів предметної області і логічні вирази, які описують, як вони співвідносяться один з одним.

Таким чином, онтології забезпечують словник для уявлення і обміну знаннями про економічну безпеку підприємства і множину зв'язків.

Для опису онтологій існують різні мови і системи, проте, найбільш перспективним представляється візуальний підхід, що дозволяє безпосередньо “малювати” онтології, що допомагає наочно сформулювати і пояснити природу і структуру економічної безпеки підприємства. Візуальні моделі, наприклад, графи володіють особливою когнітивною (тобто пізнавальною) силою. Будь-який програмний графічний пакет від PaintBrush до Visio можна використовувати як первинний інструмент опису онтологій.

Проте, проектування і розробка онтологій, тобто онтологічний інжиніринг, не є тривіальним завданням. Він вимагає від розробників професійного володіння технологіями інженерії знань – від методів видобування знань до структуризації і формалізації.

Сама побудова онтології, інакше візуальний онтологічний інжиніринг є могутнім когнітивним інструментом, що дозволяє зробити видимими структури знань про економічну безпеку підприємства.

Алгоритм онтологічного інжинірингу наступний:

- виділення концептів базових понять про економічну безпеку підприємства;
- визначення “висоти дерева онтологій” – числа рівнів абстракції;
- розподіл концептів по рівнях;
- побудова зв'язків між концептами визначення відношень і взаємодій базових понять;
- консультації з різними фахівцями для виключення протеріч і неточностей.

Застосування онтологічного підходу до моделювання процесів економічної безпеки підприємства при формалізації базових категорій представлено наступними перевагами:

- така модель універсальна і здатна описати різні аспекти системи економічної безпеки - від системи стратегій і цілей до організаційної структури і системи процесів бізнесу;
- модель застосовна на різних рівнях деталізації - від верхнього рівня опису базових категорій економічної безпеки до показників та індикаторів;
- модель легко адаптується, при цьому глибина опрацювання окремих аспектів визначається практичною необхідністю і не регламентована методологією.